herpy

GEKKOER

Uroplatus fimbriatus

Slektens klassiker og en av de største bladhalegekkoene: en frynset, barkfarget nattdyr fra regnskogene på det østlige Madagaskar, som om dagen smelter sammen med trestammen. Den er imponerende å se på, men trenger kjølige temperaturer, høy fuktighet og en tålmodig, erfaren oppdretter.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Common flat-tail gecko Tidligere navn: *Stellio fimbriatus* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**25-33 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**7-10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 100 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**17-21 °C**
Luftfuktighet	**65-95 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**100-230 dager** ved 18-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Uroplatus fimbriatus er en av de største gekkoene i slekten, og artsnavnet betyr frynset. Langs kroppen, bena og halens kant sitter smale hudflikker som legger seg helt inntil barken når dyret hviler på en stamme. De visker ut skyggen av kroppen, slik at gekkoen ikke lenger ligner et dyr. Fargene er grå, brune og grønnlige og ofte marmorerte som mose og lav, og den brede, flate halen ligner et visnet blad.

Voksne dyr blir 25-33 cm inkludert hale. Det finnes ingen pålitelige vekttall for arten, så vekten står ikke i faktaboksen. Øynene er store og uten lokk, med loddrett pupill, og de er så lysfølsomme at gekkoen kan se farger om natten. Blir den forstyrret, løfter den hode og hale, sperrer opp munnen og skriker. Det er et bløffnummer, men det virker.

Arten ble beskrevet allerede i 1797 av den tyske naturforskeren Johann Gottlob Schneider under navnet *Stellio fimbriatus* og er slektens typeart. I 2006 ble de store bladhalegekkoene fra det nordlige Madagaskar, bl.a. Montagne d'Ambre, skilt ut som en selvstendig art, *Uroplatus giganteus*, så eldre opplysninger om svært store dyr fra nord handler sannsynligvis om den.

Det er et dyr for den som vil se og har tålmodighet, ikke for den som vil ha et kjæledyr. En stor del av dyrene i handelen har vært viltfangede og kommet stresset, dehydrert og full av parasitter, så velg et oppdrettet dyr hvis du kan.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare på Madagaskar. Den lever i regnskogene i den østlige delen av øya, omtrent fra Antongilbukta i nord til traktene ved Vondrozo i sør, og dessuten på øyene Nosy Mangabe og Nosy Boraha (Île Sainte-Marie) utenfor kysten.

Utbredelsen er forholdsvis stor, og IUCN regner ikke arten som truet. Den er likevel helt avhengig av skogen, og avskoging og innsamling til dyrehandelen er de største truslene. Kartet viser bare den naturlige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i fuktig tropisk regnskog, særlig i lavlandet og i de lavere fjellskogene. Om dagen sitter den med hodet ned på stammer og tykke grener, ofte ganske lavt, med kroppen presset mot barken. Om natten jakter den på insekter og andre smådyr på stammene og i krattet.

Klimaet i østskogene er varmt og fuktig det meste av året, med en kort, tørrere periode. Luftfuktigheten ligger i gjennomsnitt omkring 80 %, og dagtemperaturen typisk i de lave og midtre 20-årene. Nettene er kjøligere, særlig i høyereliggende skog. Tåke, regn og dugg gir lange perioder med nesten mettet luft, og det er nettopp høy fuktighet om natten og kjølige netter du skal etterligne i terrariet.

Stell

TERRARIET

Arten bruker høyden, så terrariet må være høyt. Et enkelt voksent dyr kan klare seg i 45 × 45 × 90 cm (lengde × bredde × høyde), men et par bør ha minst 60 × 60 × 100 cm, samme minstemål som anbefales for et par av den litt mindre *Uroplatus henkeli*. En hann med to hunner trenger omtrent 60 × 60 × 120 cm eller mer. Unger trives i et mindre terrarium på omtrent 30 × 30 × 45 cm.

Glassvegger holder på dråpene fra sprøytingen, og dyrene drikker av dem. Fronten og toppen må ha nett, slik at luften skiftes. Innred med loddrette og skrå grener, korkbark og tykke bambusrør i forskjellige høyder, slik at gekkoen kan sitte med hodet ned som i naturen. Planter med store blader, levende eller kunstige, gir skjul og holder på fuktigheten.

Som bunnsubstrat fungerer en fuktig blanding av kokosmold og jord uten gjødsel, dekket av visne blader. Til nyklekte unger er tørkepapir det sikreste, fordi de ikke kan svelge noe av det. Fjern avføring ofte, og bytt bunnsubstratet helt med jevne mellomrom, fordi fuktighet og avføring raskt gir bakterier.

TEMPERATUR

Arten tåler varme dårlig og må holdes kjøligere enn mange tror. Om dagen er 22-25 °C passende, og om natten skal temperaturen falle til 17-21 °C. Nattefallet er en viktig del av døgnrytmen. Temperaturen kan bare kortvarig komme over omkring 27 °C, og over 30 °C stiger risikoen for dødsfall raskt.

I en vanlig dansk stue er ekstra varme som regel unødvendig. Angivelsene for en varmeflekk spriker: fra en liten solflekk på 27-28 °C til ingenting over 27 °C. Derfor står det ikke noe hotspot i faktaboksen. Vil du ha en liten varm flekk, så hold den på høyst 27 °C, og sørg for at dyret alltid kan søke et kjøligere sted.

Mål med to digitale termometre, ett øverst og ett nederst, og sett terrariet vekk fra solrike vinduer. Et termometer med alarm avslører raskt en hetebølge, og på varme sommerdager kan en vifte over nettlokket være nok til å holde temperaturen nede.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Høy luftfuktighet er det viktigste i stellet, for arten tørker lett ut. Hold luftfuktigheten på 65-70 % om dagen og 80-95 % om natten, og la bunnen tørke litt opp i løpet av dagen. Spray grundig med lunkent vann i skumringen, slik at det sitter dråper på blader, grener og glass. Et regnanlegg med fin tåke som går et par ganger i døgnet, er til stor hjelp.

Gekkoen drikker dråper fra blader og glass og bruker sjelden en vannskål, men sett likevel frem en lav skål med friskt vann. God ventilasjon er like viktig som fuktigheten, fordi stillestående, fuktig luft gir mugg, luftveisinfeksjoner og hudproblemer. Et hygrometer viser om rytmen holder.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er aktiv i skumringen og om natten og hører til Ferguson-sone 1 sammen med andre skyggedyr. Det finnes bare få dokumenterte erfaringer med UVB til akkurat denne arten, men et svakt UVB-lys anbefales i dag til hele slekten. Bruk for eksempel et T5-rør for skogsdyr, slik at UV-indeksen høyst ligger omkring 0,6-1,4 på de øverste grenene, og plasser det i den ene siden, slik at resten av terrariet ligger i skygge. Til sammenligning tillates opptil UV-indeks 3 helt oppe under lampen for *Uroplatus henkeli*, men mer enn sone 1 er ikke nødvendig her.

Ha lyset på 10-12 timer om dagen, styrt av en tidsbryter, og sørg for mørke om natten. Unngå sterke spotlamper og farget nattlys. Sterkt lys og varme sammen er den raskeste veien til en stresset gekko.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser insekter og tar nesten bare levende bytte. Gi en blanding av sirisser, gresshopper, dubia-kakerlakker og store melormer, og voksmøllarver som godbit. Byttet må ikke være bredere enn avstanden mellom gekkoens øyne. Fôr unger hver dag eller annenhver dag og voksne 2-3 ganger i uken, så mye de spiser på 10-15 minutter. Vekten bør holdes stabil.

Strø litt kalk over insektene, og gi D3-vitamin og multivitamin et par ganger i måneden. Hunner i avlssesongen trenger ekstra kalk. Fôr fôrdyrene godt før de serveres, og fjern insektene som ikke blir spist.

Små, oppdrettede snegler er verdt å prøve, særlig til hunner. Hos *Uroplatus henkeli* er de avgjørende for hunnenes kalktilførsel og eggleggingen, og det er sannsynlig at det samme gjelder her, selv om det ikke er undersøkt. Store hunner kan en sjelden gang få en nyfødt mus, men det er ikke nødvendig og kan gjøre dyret fett.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekkoen satser på kamuflasje fremfor flukt og er sky og stressfølsom. Viltfangede dyr spretter og kan bite når de blir tatt på. Oppdrettede dyr er roligere, men heller ikke de egner seg for hyppig håndtering. Hold arten som et dyr å se på, og ta den bare opp når det er nødvendig. Sitt lavt, og la den gå fra hånd til hånd i stedet for å holde fast.

Kjønnsmodne hanner må holdes hver for seg, fordi de gaper mot hverandre og slåss. Arten er altså mindre fredelig enn *Uroplatus henkeli*. Et par eller en hann med to hunner kan fungere i et stort terrarium med mange gjemmesteder. Se etter sår, særlig i yngletiden, og skill dyrene hvis det er uro. Skriker gekkoen når du nærmer deg, har du kommet for nær.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på en tydelig bule ved halerota, der hemipenis ligger, og på små porer foran kloakken. Hunnene er som regel en anelse større og får en fyldigere kropp når de er klare for avl. Det finnes ingen pålitelige tall for når arten blir kjønnsmoden i fangenskap, så alderen står ikke i faktaboksen. Vent til hunnen er utvokst og i godt hold før hun settes i avl.

En hunn i god form har tydelige hvite kalklommer på halsen, der hun lagrer kalk til eggene. Kjønnet er bestemt av kromosomer: en undersøkelse fra 2023 av flere *Uroplatus*-arter tyder på at hele slekten har hanner med ZZ og hunner med ZW.

PARRING

Paringen foregår om natten og kan vare flere timer. Hannen vifter med halen, kravler opp på hunnen uten å bite i nakken og fører halen sin inn under hennes. Hunnen kan lagre sæd og legge flere kull etter en enkelt paring, så hannen kan flyttes ut igjen etter noen uker.

Sett hannen inn hos hunnen, og hold øye med dem de første nettene. Har du flere hanner, må de bytte på å være hos hunnene og aldri være sammen. Gi hunnen minst tre måneders pause fra hannen hvert år, helst i den kjølige perioden, slik at hun kan bygge opp igjen kalkreserver og vekt. Stabil høy fuktighet og regelmessig sprøyting er en forutsetning for å få arten til å yngle.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel ett eller to egg, ofte tre til fire uker etter paringen. Hvor mange kull en hunn legger i året, er ikke dokumentert for arten, så det står ikke i faktaboksen. Hos *Uroplatus henkeli* kan en hunn legge opptil fem kull i en sesong, og det gir en idé om hva man kan forvente.

Eggene er runde og hardskallede. Hunnen legger dem på bakken under bladene eller lett nedgravd og ruller dem i jord mens skallet herdes. Gi henne et rolig eggleggingssted, for eksempel et brett eller en potte med lett fuktig jord og et lag blader. Se etter egg hver dag når hun virker urolig, og snu dem aldri når du tar dem opp.

INKUBASJON

Legg eggene halvveis ned i vermikulitt (blandet 1:1 med vann etter vekt) eller fuktig sphagnum i en liten boks med noen få lufthull, uten å snu eller dekke dem. Luftfuktigheten i boksen må være over 70 %, men eggene selv må holde seg tørre.

Det finnes bare få dokumenterte tall for akkurat denne arten. Klekking er beskrevet etter 100-120 dager ved omkring 24-26 °C. Tallene i faktaboksen er lånt fra retningslinjene for *Uroplatus henkeli*: 18-26 °C, gjerne med et nattlig fall til 18-22 °C, og 100-230 dager med et gjennomsnitt på 165 dager. Høyere temperaturer gir kortere tid. Bruk dem som rettesnor, ikke som fasit, og vær tålmodig før du gir opp et egg. Om temperaturen kan påvirke ungenes kjønn, er ikke undersøkt hos arten.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er omkring 5-6 cm lange og lever av plommerester de første dagene. Flytt dem til et lite terrarium med tørkepapir, grener og en plante, og hold det fuktig. Unger må holdes adskilt fra de voksne.

Gi små sirisser og bananfluer, med kalk strødd over, hver dag eller annenhver dag, og sørg for at byttet ikke er for stort. Det finnes ingen artsspesifikke temperaturtall for unger, men anbefalingen for unger av *Uroplatus henkeli*, 23-25 °C om dagen og 19-21 °C om natten, er et rimelig utgangspunkt. Vei ungene jevnlig. De vokser raskt det første året, men det finnes ingen pålitelige tall for når de er utvokste.

Helse og vanlige feil

Viltfangede dyr er ofte svekket, og det er den største risikoen ved arten. Ellers skyldes de fleste problemene feil forhold i terrariet. De typiske feilene er:

- For høy temperatur. Lengre tid over 27 °C stresser dyret, og over 30 °C kan det dø.
- Dehydrering på grunn av for lav fuktighet. Gekkoen drikker dråper, så sprøyt daglig.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos avlshunner, noe som gir bløte knokler og egg som blir sittende fast.
- Parasitter og infeksjoner hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt hos en dyrlege med erfaring med krypdyr, gjerne før dyret flytter inn hos de andre dyrene dine.
- Stillestående, fuktig luft, som gir mugg og luftveisinfeksjoner.
- Stress fra håndtering, sterkt lys og uro, som kan få dyret til å slutte å spise.

Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig hale og et godt grep. Søk dyrlege hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på et par uker, puster med besvær eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.